

Miljødirektoratet

Levert på Miljødirektoratets høringsside som vedlegg.
(Ikke ekpedert på ordinær måte)

Saksbehandler, innvalgstelefon

Per Ketil Omholt, 37 01 75 45

Svar på høring av forslag til utredningsprogram - Biozin Holding AS - Åmli

Statsforvalteren viser til høring fra Miljødirektoratet datert 28.01.2022 knyttet til forslag til utredningsprogram knyttet til produksjon av avansert biofuel.

Statsforvalteren i Agder ønsker å spille inn to momenter i tilknytting til det foreslåtte utredningsprogrammet:

1. Utslipp av varmt kjølevann

Utslippet av varmt kjølevann er planlagt å skje rett før elva Nidelva går ut i innsjøen Nelaug. Dette kan bety at utslippsvannet ikke rekker å blande seg med hele vannføringen. Oppvarmet vann vil kunne legge seg på overflata av Nelaug og vil kunne spre seg som en kile inn i Nelaug.

Trolig vil et slikt utslipp ha liten betydning i sommerhalvåret. Samtidig vil en slik varmetilførsel kunne påvirke biologien i Nidelva og spesielt innsjøen Nelaug vinterstid.

Oppvarmet vann legger seg på overflaten og vil kunne påvirke:

- Islegging
- Frostrøyk
- Økt dannelselse av råker.

Vil slike endringer kunne påvirke biologiske prosesser (klekking av insekter og fisk), ferdsel på Nelaug og eventuell mismatch mellom klekking og lufttemperatur?

Dette er spørsmål som bør besvares som en del av utredningene.

2. Bleke i Nelaug

Historisk har Nelaug hatt en reliktlaks på samme måte som det vi finner i Byglandsfjord. Bleke er ikke påvist i prøvefiske i Nelaug fra og med 1973. Spesielt prøvefisket i 1985 forsøkte å finne bleke både i Nelaug (14. og 15. oktober) og senere på gytevandring 10. november ved Fossnes. Det ble ikke påvist bleke i denne undersøkelsen. (Kleiven et al, 2005).

Samtidig er det heller ikke undersøkt på en ordentlig måte etter 2004. Statsforvalteren i Agder er kjent med at det ble tatt m-DNA i 2021 for å forsøke å påvise bleke. Men vi er ikke kjent med hverken omfang eller resultatet av denne undersøkelsen. Det har også flere ganger vært drøftet å eventuelt flytte bleke fra Byglandsfjord til Nelaug hvis bleka er utryddet i Nelaug.

Bleka gyter på grunner i fjorden. Rognutvikling og klekking er styrt av temperatur. Klekker bleka for tidlig er det ikke nødvendigvis mat tilgjengelig når den trenger det. Dette er en kjent problemstilling knyttet til temperaturendring i vannlokaliteter knyttet til endret temperatur etter slipp av «dypt vann» fra magasiner.

Statsforvalteren i Agder ber derfor om at det må fastslås om reliktlaksen bleke er utdødd i Nelaug. Dette kan gjøres ved at man f.eks. gjennomfører undersøkelser av m-DNA på en systematisk måte fra vassdraget.

Konklusjon

Statsforvalteren i Agder ber om at man i undersøkelseprogrammet legger opp til å undersøke om slipp av kjølevann kan ha effekter på viktige økologiske kvalitetselement i innsjøen Nelaug. Dette gjelder spesielt for fisk, men også for andre aktuelle økologiske prosesser.

Videre ber vi om en ordentlig undersøkelse for å fastslå om reliktlaksen bleke er utdødd i Nelaug. Det er viktig at slike undersøkelser gjennomføres eller evalueres av fagmiljø som kan bleke.

Til slutt stiller vi spørsmålet om man har sett på alle muligheter for å gjenbruke energien som ligger i det varme vannet? I en situasjon med rekordhøye strømpriser, høye drivstoffpriser og et Europa som mangler energi virker det meningsløst å bare slippe dette varme vannet (ressursen) ut i vassdraget uten å nyttiggjøre seg av energien. På Agder i dag planlegges det flere batterifabrikker, Google lagringssenter, BitCoin fabrikker og produksjon av Biozin. Alle aktivitetene har det til felles at man produserer et voldsomt overskudd av varme. Egentlig burde man be om et litteraturstudium knyttet til mulige måter å gjenbruke varmt vann. Det er kanskje for mye å be om i forbindelse med dette utredningsprogrammet, men det er et tankekors at man ikke klarer å ta i bruk denne ressursen på en bedre måte.

Med hilsen

Frode Kroglund (e.f.)
seniorrådgiver

Per Ketil Omholt
faggrupeleder - seniorrådgiver
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kleven, Einar, Håverstun, Jarle og Barlaup, Bjørn T. 2005: Prøvefiske i Nelaug, Aust-Agder, i 2004. NINA Rapport 5028-2005. 26 s.